

Informacja dotycząca wymagań dla drewna i drewnianego materiału opakowaniowego (DMO), wykonanego z drewna roślin iglastych, pochodzących z Portugalii, przemieszczanych do innych państw (w tym do krajów członkowskich UE), w związku z występowaniem na terytorium tego kraju węgorka sosnowca (*Bursaphelenchus xylophilus*).

Węgorek sosnowiec (*Bursaphelenchus xylophilus*) pochodzi z Ameryki Północnej, skąd na początku XX wieku został zawleczony wraz z zasiedlonym drewnem do Azji.

Bursaphelenchus xylophilus jest nicieniem porażającym różne gatunki drzew iglastych. Najwięcej strat powoduje na **sośnie** (*Pinus* L.), ale poraża także: **jodłę** (*Abies* Mill.), **cedr** (*Cedrus* Trew), **modrzew** (*Larix* Mill.), **świerk** (*Picea* A. Dietr), **dagleźję** (*Pseudotsuga* Carr.) i **choinę** (*Tsuga* Carr.). Ww. rośliny żywicielskie podlegają regulacjom zgodnie z przepisami Decyzji Komisji 2006/133/WE.

Węgorek sosnowiec przenoszony jest aktywnie na zdrowe drzewa przez owady rozwijające się w zasiedlonym przez niego drewnie, zwłaszcza przez żerdzianki (*Monochamus* spp.). Nicienie ten przedostaje się do gałęzi drzew przez zranienia powstałe w trakcie żeru tych owadów i przenika do kanałów żywicznych. Drzewa zasiedlone przez nicienia wykazują objawy choroby wędnięcia sosny. Pierwszym objawem choroby wędnięcia sosny, wywołanej przez węgorka sosnowca, jest redukcja wysięku olejków eterycznych i żywicy, obserwowana po upływie 10-20 dni od chwili jego wniknięcia do rośliny. Następnie obserwuje się żółknięcie i zamieranie igieł, a w konsekwencji zasychanie całego drzewa. Śmierć drzewa następuje już niekiedy po upływie 30-40 dni od chwili wniknięcia nicienia do rośliny.

Objawy żerowania **węgorka sosnowca** na drzewach iglastych w Portugalii:

fot. Manuel Mota - Uniwersytet w Evora

fot. Manuel Mota – Uniwersytet w Evora

Objawy żerowania **żerdzianek** na drewnie drzew iglastych:

fot. Marek Tomalak – IOR w Poznaniu

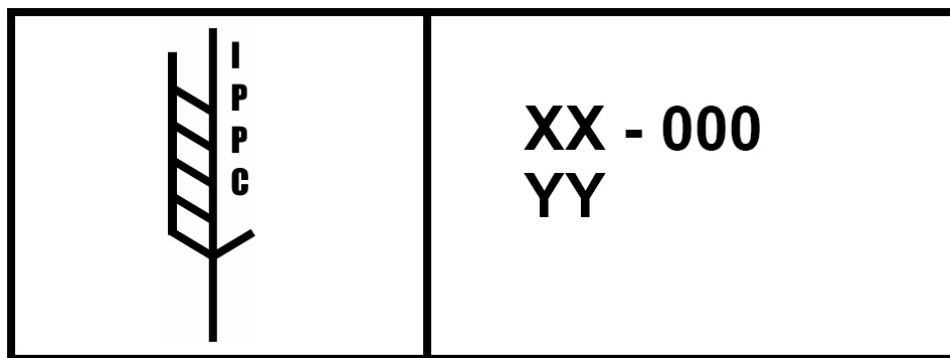

fot. Marek Tomalak – IOR w Poznaniu

W 1999 roku gatunek ten został stwierdzony po raz pierwszy w Europie na terytorium Portugalii. Mimo podjętych działań fitosanitarnych nie udało się zlikwidować ognisk szkodnika w tym kraju, a w 2008 r. stwierdzono nowe miejsca występowania tego nicienia (m.in. w pobliżu granicy z Hiszpanią). Szkodnik ten wywołał znaczne straty w drzewostanie leśnym w Portugalii. W Polsce węgorek sosnowiec nie był jeszcze notowany.

W związku z dużą szkodliwością i trudnościami w zwalczaniu tego nicienia, w konsekwencji stwierdzenia nowych ognisk nicienia, w celu zapobieżenia jego rozprzestrzenianiu się na nowe obszary, Komisja Europejska podjęła dodatkowe działania prawne (Decyzja Komisji 2008/684/WE), zmieniając warunki na jakich przemieszczane są ww. rośliny żywicielskie i drewno tych rodzajów, z terytorium Portugalii do innych państw, w tym w obrębie UE. Między innymi, ustalono wymóg, aby drewno oraz nowo wyprodukowany drewniany materiał opakowaniowy ww. roślin iglastych (w tym używany do transportu towarów) pochodzące z wyznaczonych obszarów, tj. z kontynentalnej Portugalii, były poddawane zabiegowi gwarantującemu zniszczenie tego szkodnika i oznakowane, zgodnie z wymogami międzynarodowego standardu dla środków fitosanitarnych ISPM FAO nr 15 lub były zaopatrzone w paszport roślin zaświadcujący, że środki te zostały podjęte.

Poniższy znak zaświadcza, że opakowania oznakowane w ten sposób, poddane zostały zatwierdzonemu zabiegowi (zgodnie ze standardem ISPM FAO nr 15).

- IPPC - International Plant Protection Convention (Międzynarodowa Konwencja Ochrony Roślin)
- XX - kod ISO kraju (np. PT - Portugalia)
- 000 - numer producenta opakowań
- YY - rodzaj zatwierdzonego działania (np. KD – suszenie komorowe drewna)

Mając na uwadze bardzo duże zagrożenie fitosanitarne jakie niesie za sobą występowanie węgorka sosnowca, wszystkie podmioty prowadzące wymianę handlową z Portugalią drewnem roślin żywicielskich oraz innymi towarami z wykorzystaniem drewna i drewnianego materiału opakowaniowego z roślin iglastych, powinny dołożyć wszelkich starań, aby ww. materiały posiadały odpowiednie oznakowanie lub były zaopatrzone w paszport roślin.

Dodatkowo, zgodnie z postanowieniami Decyzji Komisji 2008/684/WE oraz zaleceniami Komisji Europejskiej, u podmiotów tych inspektorzy Państwowej Inspekcji Ochrony Roślin i Nasiennictwa będą mogli prowadzić kontrole oznakowania takiego materiału i wrywkowo pobierać próby do badań laboratoryjnych pod kątem występowania nicienia *Bursaphelenchus xylophilus*.

Jednocześnie, w związku z istniejącym zagrożeniem fitosanitarnym, na poziomie Komisji Europejskiej, prowadzone są prace zmierzające do wdrożenia standardu ISPM FAO nr 15 w odniesieniu do wszystkich opakowań drewnianych, wykorzystywanych do przewożenia towarów (w tym również nieroślinnych) w obrębie terytorium Unii Europejskiej.